

++

dr Bogdan Ziolkowski

87-800 Włocławek

Włocławek
KZPJ

++
Kurczewska Helena
ps. „Benia”

M: 798/1994 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Surcewska Helena

J-K-798/1994 Pom.

Włocławek D 2 P L

- I./1. Relacja *k. 4 s. 1-5*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora *k. 6 s. 1-8*
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora *k. 3 s. 1-5*
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 3 s. 1-3*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
-
-
-
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 4*
- VI Fotografie *dwadźnaścikonek*

1/1. Delajda - Kurczewska Helena

1. Życiorys - relacja spisana przez Helenę Kurczewską, rękop. kserokop. (7.07.1998) k. 1 s. 1-2
2. Życiorys - relacja spisana przez Helenę Kurczewską 25.05.1975 r., kserokop. rękop. k. 3 s. 3-5

Życiorys

Urodziłam się w roku 1902 we wsi Wólne pow. Sienawa, jestem rymko katolickiego wyznania. Wychowywałam się u rodziców do dziewiętego roku życia. Lecz warunki materialne moich rodziców nie pozwoliły mi dalej pozostać w domu rodzinnym i dalej musiałam wychowywać się u swej ciotki również w Wólnem gdzie ukończyłam cztery oddziały szkoły pow. i przebywałam tu aż do roku 1936. Później pracowałam we Włocławku w fabryce chemicznej u p. Jadwigi Stowackiej aż do wybuchu wojny polsko-niemieckiej. Drugiego września 1939 roku znowu powróciłam do swej ciotki na Wólne. W roku 1940 pierwszego maja moja kuzynka Henryka Wojdyła zaproponowała mi abym została członkiem Z.W.Z. a ponieważ nienawidziłam Niemców ze ich barbarzyńskich postępków chętnie się na to zgodziłam i zaczęłam pracować jako Trybunista.. kolporterka gazetek na terenie Wólne: Sienawa Łachwiniek. Po raz pierwszy lutego 1941 roku zostałam aresztowana i przewieziona do gestapo we Włocławku gdzie byłam kilka tygodni więziona abym ujawniła osoby z którymi współpracowałam. Pomimo cierpienia nie ratowałam się i nikogo nie ujawniłam. Po trzech miesiącach pobytu w więzieniu so Włocławskim zostałam przewieziona do obozu Inowrocław dalej więzienie Twickau Drezno Hornim Monachium - Hohenbrunn. Gdzie przebywałam do chwili uwolnienia przez wojsko amerykańskie pierwszego maja 1945 roku. Spowoduje choroby i wielkiego osłabienia do kraju wróciłam dopiero 19/10 1946 roku obecnie zamieszkuje Włocławku przy ul. meishöner 15/4

Dnia 7/III 1948 roku

Helena Turczewska

2

Życiorys był pisany w obecności mojej.

Kyglądowska Jadwiga

Pochwalobran pisanis Życiorysu
Heleny Kuwerenskiej.

Helena Preisler

Włodarska ul. Cicha A.

Życiorys.

Urodziłam się w roku 1902, 10 lutego we wsi Wólka pow. Aleksandrowski w rodzinie ułanów. Do szkoły nie chodziłam, gdyż było daleko i brakowało mięso, cukru i piase nauczyli mnie rodzice. Dzieciństwo moje było nie wesołe, w domu był niedostatek. Rodzice ziemi mieli mało, a dzieci było nas siedmioro, warunki nasze pogorszyły się, gdy wybuchła I wojna światowa. Siostra mej matki nieco zamożniejsza chęć ująć zabrała mnie do siebie i tak mając 9 lat opuściłam rodzinny dom, i tak spędziłam swój młodość i radość przy pracy w łożni, ale to było moim zadowoleniem bo mogłam częściej pomóc matce i rodzeństwu. Po paru latach za pracę łożka dostała mi 65 arów ziemi i mieszkanie. Za męża nie wyszłam a po śmierci ojca zabrałam matkę do siebie, pracowałam na swoich i dorobiłam w inny aby dać utrzymanie sobie i matce. W czasie drugiej wojny światowej. Na początku roku 1940 córka ciarki u której się wychowywałam, mieszkająca we Włodawce oznajmiła mi że należy do tajnej organizacji nazwa więcej miie abym i ja do niej wstąpiła. Więcej jej potwierdziłam chętnie się zgodziłam, bo i ja chciałam spróbować życia w jaki kolwiek sposób być jej użyteczną. W organizacji byłam kolporterką a przyjeżdżając do

4

Włocławka ja wiejska kobieta na której mało zwracano uwagę przenosiłam maszynę wraz to w inne miasto Chodźłam z różnymi poleceniami tam gdzie nie mogli pokarać się swoi. Pracującze zabierałam ze sobą gwiazdkę a które czekała moja okolica. Na początku roku 1944 zaczęły się aresztowania. Zostały aresztowane dwie moje siostry z Włocławka a z tego i ja byłam aresztowana i przywieziona na Gestapo do Włocławka. Tu wielokrotnie była nie ujawniłam nikogo, dostatam z tego wyroku, gdyż podataam się jako analfabetyka i pierwszy protokół podpisałam się krzyżkami. W obrotie pracyze ciężko dostataam przepukliny, po odbyciu kary nie zostataam jednak zwolniona. Dopiero 1 maja 1945 roku wyzwolili nas Amerykanie. Po powrocie do Polski nie zostataam już swego mieszkania, niency go zniszczyli. Zatrzymałam się u rodziny, gdyż tam była i moja matka. Kuzynka moja która ciężko chorowała a miała czworo małych dzieci, ja wzięłam na siebie obowiązki ich wychowania, a ciężko pracować już nie mogłam, z braku sił i tego stanu zdrowia. Zajęłam się pracą społeczną, zorganizowałam koło gospodyń wiejskich, gdzie byłam przewodniczącą, przez kilka lat byłam rading quing a potem powiatową. Jednak i to musiałam porzucić gdyż miałam wylew (paraliż). Dłuszy czas przebywałam w szpitalu gdzie częściowo odzyskałam władzę ale nie w takim stopniu

7

aby móc samrejsta ze wszystkim sobie poradzić
i utrzymać się. Teraz od pracy zajęta się mną kuzynka⁵
która obecnie mieszka we Wrocławku i jestem
na wyłogczym jej utrzymaniu.

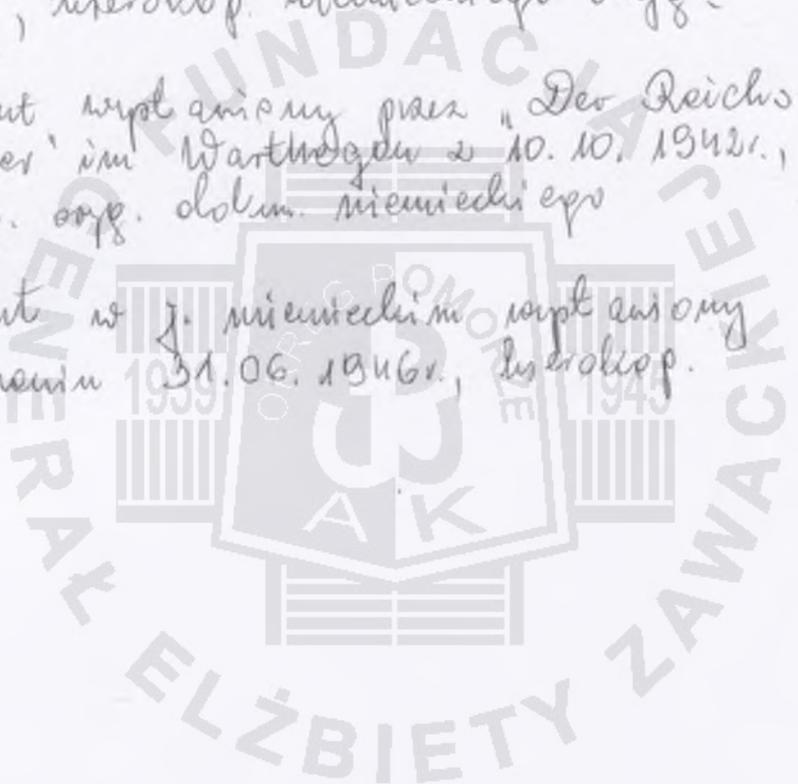
Wrocław dnia 25-V-1975r. Kurzevska Helena

nie posiada 73 lat.
nie posiada 2/5 Szp.

1/2. Dokumenty dotyczące reletora:
Kurszewska Helena

1. Wyproszony protokół z więzienia
spondrany w Poznaniu 8.09.1942 r.
(oryg. w J. Niemickim), kserokop. k. 1 s. 1-2
2. Dokument wyptaniowy w Dreźnie
dn. 14.11.1942 r., kserokop. oryg. k. 1 s. 3-4
3. 'Karta transportu' (?) więźnia Kurszewskiej
Heleny, kserokop. niemieckiego oryg. k. 2 s. 5-6
4. Dokument wyptaniowy przez 'Der Reichs-
statthalter' im Warthegau z 10.10.1942 r.,
kserokop. oryg. dokum. niemieckiego k. 1 s. 7
5. Dokument w J. Niemickim wyptaniowy
w Poznaniu 31.06.1946 r., kserokop.
oryg. k. 1 s. 8

IV. Strafzeitberechnung

1. Vor der Annahme oder Wiederannahme zum Strafvollzug liegender Zeitpunkt, von dem ab die Strafe oder die Reststrafe zu rechnen ist (kurz begründen): 16.10.1942-Tagesbeginn
2. Von der seit dem Zeitpunkt unter 1. verstrichenen Zeit sind in die Strafzeit nicht einzurechnen (kurz begründen): ./.
Tage und Stunden.
3. Zeitpunkt der Annahme oder Wiederannahme zum Strafvollzug (von der Vollzugsanstalt mit roter Tinte einzusetzen):
4. Untersuchungshaft, die bis zur Strafentscheidung erlitten und anzurechnen ist (bei voller Anrechnung und Anrechnung von einem bestimmten Zeitpunkt ab nach Tagen und Stunden, ist wie in der Strafentscheidung anzugeben): Untersuchungshaft ist nicht anzurechnen.
5. Zeitpunkt des Strafablaufs (gegebenenfalls erst von der Vollzugsanstalt mit roter Tinte einzusetzen):
15.10.44. 24^h

V. Besondere Bemerkungen

1. Staatsangehörigkeit? }
2. Rassen- bzw. Volkszugehörigkeit? } Deutsche Schutzangehörige poln. Volksst
3. Nicht in Freiheit seit?
4. Mitbeschuldigte, insbesondere Mitverurteilte?
5. Anschlußhaft? Überhaft? (bei Bejahung kurz begründen)
6. Seelisch oder geistig abartig? Krank? Schwanger? (gegebenenfalls auf abschriftlich beizufügende ärztliche Äußerung verweisen)
7. Gefahr der Flucht, der Widersetzlichkeit, des Selbstmords, der Selbstbeschädigung, gleichgeschlechtlicher Betätigung?
8. Bei Minderjährigen: Fürsorgeerziehung, Schutzaufsicht? Zuständige Behörden?
9. Ermittlungsbehörde: Geh. Staatspolizeistelle in Hohensalza-
Aussen dienststelle Leslau- Aktz.: 51/41 - Nicht vorbestraft

Hierzu:

1. 1 Zweitstück des Aufnahmeersuchens,
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
~~XX~~

I. [Signature]
 (Name des die Vollstreckung betreibenden Beamten)

Justizinspektor als Rechtspfleg
 (Amtsbezeichnung)

Zweitstück urschriftlich an g. A. A. Pauer. zurück.

(Vollzugsanstalt und Datum) 5.4.43.

I. A.:
 (Name und Amtsbezeichnung)

- 743 -

F. 3/42.3

A₁

Gefangenenbuchnummer:

1731 (42)

Unterbringung:

Stammlager
Frauenstrafgefängnis
Kesseln (Wartland)

(Rufname)

(Familienname)

Helena Hurczewska

Eingeliefert - Gestellt

am 14. 11. 1942, 7³⁰ Uhr

von: Dresden

geb. am 10. 2. 1902 in Pessau

bei: i. v. Hermannsberg Beruf:

Bekanntnis: b Wohnung:

Zuletzt polizeilich gemeldet:

Ruf- und gegebenenfalls Geburtsname des Ehegatten:

Zahl der Kinder:

Name und Wohnort des nächsten Angehörigen: (Eltern, Ehegatte usw.):

Vorstrafen usw.:

- Zuchthaus,
- Gefängnis,
- Haft,
- Geldstrafe,
- Sicherungsverwahrung,
- Arbeitshaus,
- Unterbringung in Heil- und Pflegeanstalt,
- Unterbringung in Eringerheilanstalt

Lehrtmalig entlassen im Jahre:

Verteidiger:

Tatgenossen:

in:

Vollstreckungs- behörde oder sonstige um Aufnahme ersuchende Behörde Geschäftszeichen	Straf- entschei- dung usw.	Straftat - Tatverdacht -	a) Art und soweit mög- lich Dauer bzw. Höchst- dauer der zu voll- streckenden Strafe, Mahnregel bei Sicherung u. Besserung oder sonstigen Freiheitsentziehung b) Anzurechnende Untersuchungshaft	Straf- oder Verwahrungszeit		Neues Ende der Straf- oder Verwah- rungszeit Tag und Tageszeit	Austritts- tag und Tageszeit	Grund des Austritts
				Beginn Tag und Tageszeit	Ende Tag und Tageszeit			
Gen. H. St. Toson 2 Opa 62/42 (815)	U. 16. 10. 42.	Nichtanreize eines hochverurteil- ten Unter- nehmens	Straflager 2 Jahre	16. 10. 42 Uhr Min.	Uhr Min.	Uhr Min.	Uhr Min.	
				Uhr Min.	Uhr Min.	Uhr Min.	Uhr Min.	
				Uhr Min.	Uhr Min.	Uhr Min.	Uhr Min.	

Bemerkte:

Urteil rechtskräftig seit: 19 ... Uhr

Aufnahmeverhandlung

Ist vor Aufnahme der Verhandlung darauf hingewiesen worden, daß die Aufnahme in die Vollzugsanstalt in einer öffentlichen Urkunde festgestellt wird, und daß — er — sie — sich strafrechtlicher Verfolgung wegen mittelbarer Falschbeurkundung aussetzt, wenn — er — sie — zur Täuschung im Rechtsverkehr über — seine — ihre — Person unrichtige Angaben macht.

— Er — Sie — erklärt darauf:

Sch bestätige, daß die Angaben, die ich hier über meine Person gemacht habe, richtig sind. Zur Befolgung der Verhaltensvorschriften bin ich ermahnt und darauf hingewiesen worden, daß ich einen Abdruck derselben in der Zelle vorfinden werde.

— Ich habe — kein — — unverfugte — s — Kind — er in die Vollzugsanstalt eingebracht — in meiner Wohnung in — zurückgelassen. —

Sch bin — nicht — **Wehrpaßinhaber**. — Den — Der — Wehrpaß habe ich in die Vollzugsanstalt eingebracht — befindet sich bei —

— Vor der Aufnahme zum Vollzuge hat das Wehrmeldeamt — die Wehr-

überwachung ausgeübt. — Ich gehöre zur — Erf. Ref. — Ref. — Landwehr — I — II — und bin — des Beurlobtenstandes —

— Ich wurde am — 19. — gemustert. — Der Musterungstag ist mir nicht mehr bekannt.

Altiven Wehrdienst habe ich — nicht — zuletzt von — 19. — bis

— 19. — bei — geleistet.

Gegenwärtig stehe ich — nicht — unter Ehrverlust. Sch beziehe — eine — keine — **reichsgesetzliche Rente** —

— Versorgungsgeldern — Fürsorgeleistungen — auf Grund — oder — nach Maßgabe — des Wehr-

machtfürsorge- und Versorgungsgesetzes — eines Militärversorgungsgesetzes — in Höhe von — RM

monatlich von —

Sch möchte beantragen, daß während der Vollzugsdauer die Rente usw. an —

überwiesen wird. — v. g. u.

Geschlossen

Name:

Amtsbezeichnung:

Aufnahmemitteilung

an die Vollstreckungsbehörde usw.:

ab:

— A — B — an Kriminalpolizei — leit — stelle in

ab:

— an Straffälligenbetreuung und Ermittlungshilfe in

ab:

— an Gauleitung der NSDAP. Amt für Volkswohlfahrt in

ab:

— an Jugendamt in

ab:

— an Gauleitung der NSDAP. Amt für Volkswohlfahrt — Stelle Jugendhilfe — in

ab:

— an die Gebietsführung der HJ. — in

ab:

— an Wehrmeldeamt in

ab:

— an als Versicherungsträger ab:

Abgangsverhandlung

Aus Anlaß des Abganges wurden — ausgehändigt — überwiesen — an

Eigene Mittel	RM
Arbeitsbelohnung	RM
Unterstützung	RM
1 Entlassungsschein	
— 1 — Fahrkarte — Gutschein — 3. Kl. —	
— Schnell- — Ell- — Personen- — zug	
nach	
— 1 Wehrpaß —	

Dabei erklärt: Die in meinem Eigentum stehende Habe ist mir, soweit sie nicht der Vollstreckungsbehörde zu übersenden war, — nicht — vollzählig — ausgefolgt worden. Sch halte mich — nicht — für abgefunden. Sch habe in der Vollzugsanstalt — einen — keinen Unfall erlitten.

v. g. u.

Geschlossen

Name:

Amtsbezeichnung:

Abgangsmitteilung

an die Vollstreckungsbehörde usw.:

ab:

die Kriminalpolizei — leit — stelle in

ab:

Abgang vermerkt:

im Gefangenenbuch	} am:
im Abgangskalender	
— auf der Karteikarte —	
auf dem A-Bogen	
im Zu- und Abgangsbuch	

12/114

(Vermerkt, ob Fesselung angeordnet ist)

(Unterschrift)

1. Blatt

Transportzettel²⁾

für eine Beförderung im Gefangenen-Sammelwagen auf Eisenbahnen

Personalbeschreibung:

1. Familienname: *Kurzyewska*
2. Vorname: *Helena*
3. Stand oder Gewerbe:
4. Geburtstag: *10. 7. 1902*
5. Geburtsort: *Kruppin Prov. Pommern*
6. Größe: *146* cm
7. Haare: *brünettbraun, well*
8. Augen: *blau - grün*
9. Bart:
10. Zähne: *linksuntere - fehlend*
11. Besondere Kennzeichen:
12. Bekleidung: *1 Stk. ll. Mantel, 1 Jaq. Rock, 1 P. braun, 1 P. l. Bluse, 1 P. l. Schuhe*
13. Handpatet (Anzahl)
- Bei Reichsverwiesenen ist ferner anzugeben:)
14. Staatsangehörigkeit: *Polen*
15. Etwa ermittelte ausländischer Wohnort des Reichsverwiesenen
16. Bezeichnung der vorhandenen Ausweispapiere

Die nebenbenannte Straf- — Untersuchungs-
Schuhhaft-Gefangene — Reichsverwiesene — soll auf
Ersuchen des *Gov. H. A. Posen*
vom *16. 10. 1942*
Gefch.-Nr. *2 Op (242/42)* von hier nach
Kroschin
befördert und in das *Arbeitslager*
Gefängnis — Strafanstalt — Konzentrationslager —
Strafgefangenenlager — Arbeitshaus in
Kroschin eingeliefert —
der Grenzpolizeibehörde in
zur Überstellung über die Reichsgrenze übergeben werden.
Er — Sie — ist wegen
in Untersuchungshaft — Sicherheitsverwahrung — Nach-
haft — mit *2* Jahr — Monat — Tag Zucht-
haus — Gefängnis — bestraft.
Termin am *Sträflager*
Reichsverwiesen durch Verfügung d
vom *Gov. Nr.*
Tollziehende Behörde:
Reichsgrenzstation:
Alle beteiligten Behörden werden ersucht, die mit
der Ausführung des Transports beauftragten Beamten
zu unterstützen.

Seitenrand

Die Transportkosten sind zu den Gerichtsakten mitzuteilen — nicht mitzuteilen —, da Gefangener mittellos ist.
~~Es wird ersucht, diesen Transportzettel mit den Kostenrechnungen nach Beendigung des Transports~~
~~unverzüglich dem verbleibt bei der Empfangsanstalt~~
~~zwecks Verrechnung und Gestattung bzw. Einziehung der Kosten zu übersenden.~~

(Ort) **Dresden**, den **23.10.42** 193
Der **Polizei präsident**
I.A. *Sitz*
Meister der Schutzpolizei

Datum	Ort	Wz	Datum	Ort	Wz	libe
30.10.	Dresden	12.46	30.10.	Berlin	23.28	
27.10.	Berlin	13.10	3.11.	Posen	22.57	
4.11.	Posen	13.01	4.11.	Kroschin	20.26	
	Weiter in Einzeltransport.					

Anmerkungen siehe Seite 2

Ein A 3
247 x 130 mm
Transport-
zettel
Vordruck
8-1937

Bescheinigung für die Übernahme des — der Gefangenen

Nr.	Tag	Stunde und Minute	Übernahme		Unterschrift des Übernehmers		
			Ort bzw. Bahnhof	Dienststelle bzw. Leiter des Sammelwagens in der Richtung	Anzahl der Handpakete, Ausweispapiere, pp.	Name	Dienstbezeichnung
1	30.10.	2.46	Köln	Ring X	-	Platz	Ja
2	"	16 ⁰⁰	Chloditz	"	-	Dopson	"
3	"	23 ³⁰	Prinz. Wache	Prinz. Wache	-	Speyer	Wacht
4	31/10	13 ⁵²	Prinz. Wache	"	-	Schulz	Prinz. Wacht
5	"	"	Berlin	Ring XIV	-	Speyer	"
6	"	24.4	Dollheidegefängnis	Dosen	-	Speyer	"
14	12.11.	5.04	Prinz. Wache	Ring XVII	-	Speyer	Prinz. Wacht

Bei Reichsverweisungen:

D. Reichsverwiesene ist am der Grenzpolizeibehörde in übergeben und auf die strafrechtlichen Folgen einer unerlaubten Rückkehr aufmerksam gemacht worden.

Ausgehändigt wurden ihm — ihr — die Ausweispapiere, und zwar: sowie die Ausweisungsanordnung.

Ferner: Handpaket (sonstige Gegenstände)

, den 193

DER REICHSTATTHALTER
IM WARTHEGAU
(GENERALSTAATSANWALT)

Die Polier *Kurzwosta, Helena*

ist in der heutigen Sitzung des Strafsenats des Oberlandesgerichts Posen — Aktenzeichen: 2 O Js. *4. 2. 615*

wegen — ~~Vorbereitung zum Hochverrat~~

— Nichtanzeige eines hochverräterischen Unternehmens zu *2* Jahren — ~~verschärftem~~ — Straflager verurteilt worden.

Das Urteil ist rechtskräftig.

Der Zeitpunkt, von dem ab die Strafverbüßung rechnet, wird noch mitgeteilt.

Ich ersuche, den Verurteilten in das für die Strafverbüßung zuständige **Stamm-lager** (Zuchthaus) ~~Rawitsch~~, (~~Strafgefängnis~~) ~~Wartkostadt (Wranke)~~, (~~Strafanstalt~~) ~~Schieratz~~ zu überführen. (*Frauenstrafgef.*) *Roschwin*

Dieses Schreiben gilt als vorläufiges Aufnahmeersuchen, ist bei der Überführung der zuständigen Strafvollzugsanstalt zuzuleiten. Vollstreckungspapiere werden nachgereicht.

Dresden, den *10. Okt* 19*46*

l. A.

An den Herrn Leiter
der Strafvollzugsanstalt

in *Dresden*

T-0317

9. Stückzahl
L. 1. 173
Walthaler (Generalstaatsanwalt)
Reichsgau Wartheland
Js 62/43

Posen, den 31. Juli 1943
Mühlenstrasse 1a
Fernsprecher 8544

dieses Geschäftszeichen und den Gegenstand
weiteren Schreiben anzugeben.

Strafgefängnis
München-Stadelheim
Eing. - 5. AUG. 1943
Nr. _____ Ref. _____

Strafgefängnis
München-Stadelheim
=====

: Strafsache gegen Klosowski und Andere
wegen Vorbereitung zum Hochverrat.
Dort: Strafgefangene Helene Kurczewska.

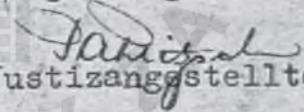
Zur Gewährung von Strafvergünstigung besteht kein Anlaß.

Ich bitte, der Kurczewska dies zu eröffnen.

I. A.

gez. Noetzold.

Beglaubigt:

Justizangestellter:

1/3. Inne materiały dokumentacyjne:
Kurczewska Helena

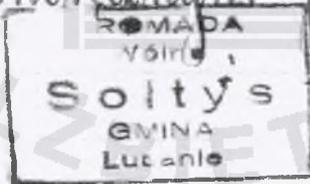
1. Zaświadczenie Gostyńskiego Władysława
i Wacława Wojdyło z 6.07.1948 r. o
Helenie Kurczewskiej, kserokop. rękop. k. 1 s. 1
2. Deklaracja ciotkowska z Bp W i
D - leg. nr 054979, kserokop. k. 2 s. 2-5

1
Köln 6. VII. 1948.

Zaswiadczenie.

Zaswiadczamy iż Ob. Helena Kurzevska znana nam jest od lat dziecińczych. Ta krótką tylko przerwą, zamieszkiwała stale w gromadzie Köln. Była zawsze dobrą i przykłądną ob. Za czasów okupacji niemieckiej nikomu nie szkodziła, lecz w miarę możności każdemu dopomagała. Nigdy nie była sądzona karana ani do chwili aresztowania przez gestapo w roku 1941. Jak również po jej aresztowaniu pomimo obawy wielu osób, nikt z jej powodu nie cierpił, co stwierdzamy własnoręcznym podpisem.

Zastępca H. Padyśtauw.
Hajdytto Kowton

H. Pol.

Witostawek.

Świadczyłam, że pieczęć oraz podpisy ob. ob.
z listy gromady Macława Wojdyłło i Jastrzę
bkiego Stadyokawca są autentyczne.

list gmi. J. P. P. P.

M. Pol. ~~Helena~~~~Helena~~

- DEKLARACJA CZŁONKOWSKA

Str. leg. członk. 054 779

Proszę o przyjęcie mnie w poczet członków zwyczajnych
Zobowiązuję się być aktywnym członkiem organizacji, prz
w praktyce zasad ideowych, Statutu Związku oraz uchwa
nowień władz ZBoWiD.

I

1. Nazwisko Kurczewska imię Helena
Nazwisko panięskie (dla mężatek)
2. Imiona rodziców Albin - Stanisław
3. Data urodzenia 10 II 1902 miejsce urodzenia Kolno pow. Aleksandrowski
4. Stan cywilny wid. zamężna 5. Zawód rolnik
6. Wykształcenie (ogólne i specjalne) 4 klas. szkoły podstawowej
7. Adres zamieszkania Kolno pow. Aleksandrowski, ul. Aleksandrowska 1
Telefon domowy Młodzież ul. Formińska 55/39
8. Miejsce pracy i zajmowane stanowisko
- nie ma
Telefon w miejscu pracy
9. Przynależność partyjna nie ma
10. Stopień wojskowy (nadany - zweryfikowany przez MON) nie posiada
11. Posiadane odznaczenia (rodzaj, klasa, stopień, kto nadał, data nadania)
- nie ma

II

WAGA: Zgodnie ze Statutem oraz regulaminem weryfikacyjnym ZBoWiD uprawnienia do zweryfikowania i przyjęcia do Związku w charakterze członków zwyczajnych posiadają:

- weterani walk rewolucyjnych 1905 - 1917, Wielkiej Rewolucji Październikowej i wojny domowej w Związku Radzieckim;
- bojownicy o polskość i wolność narodową Wielkopolski, Śląska, Gdańska, Warmii, Mazur, Ziemi Lubuskiej i Pomorza;
- uczestnicy walk przeciwko reakcji i faszystom oraz antyfaszystowscy więźniowie okresu międzywojennego;
- uczestnicy walk o wolność i demokrację za granicami kraju, w szczególności uczestnicy walk w obronie republikańskiej Hiszpanii;
- członkowie organizacji antyhitlerowskiego Ruchu Oporu w kraju i poza jego granicami;
- więźniowie hitlerowskich więzień i obozów koncentracyjnych, prześladowani za antyfaszystowską działalność lub ze względów narodowościowych, światopoglądowych albo rasowych;
- kombatanci polskich sił zbrojnych oraz armii alianckich z wszystkich frontów II wojny światowej;
- uczestnicy walk zbrojnych z reakcyjnym podziemiem w okresie po wyzwoleniu Polski.

12. Działalność przedwojenna i okupacyjna na podstawie której ubiega się o członkostwo Związku – wymienić dokładnie partię polityczną, formację Ruchu Oporu, nazwę obozu lub więzienia. Formację wojskową i tp.

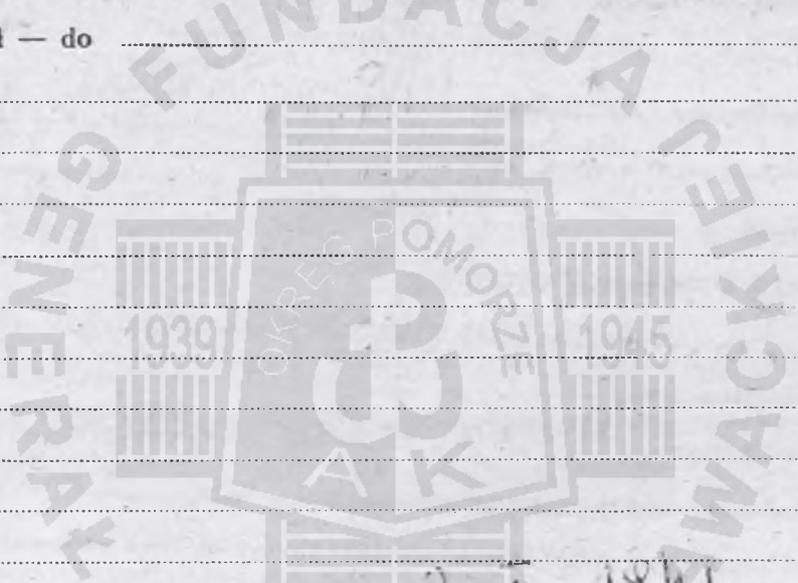
13. Data i miejsce wstąpienia

luty 1940 rok

14. Używane pseudonimy:

Benia

15. Przebieg działalności, udział w walkach, pełnione funkcje, pod czym dowództwem, kierownictwem, w jakich oddziałach, jednostkach, w jakich miejscowościach, wszelkie zmiany i czasokres od – do

16. Data, miejsce i powód aresztowania:

2 II 1941

za przynależność do antyhitlerowskiej organizacji
Związek

17. Pobyt w więzieniach, na zesłaniu, w katorżce, w obozach karnych, koncentracyjnych i jenieckich – wymienić daty, okres pozbawienia wolności, nazwy więzień lub obozów, numery więźniarskie

Troctawek - Inowrocław - Żwikierz -
Drobnów - Krotoszyce - Sieradz -
München - Stalag

(data nie pamiętam)
pobyt w więzieniach w latach 1941 - 1945

18. Data i okoliczności odzyskania wolności

1 V 1945

przez wyzwolenie wojska alianckiego

III

19. Przebieg działalności zawodowej, społeczno – politycznej, wojskowej i tp. w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do chwili obecnej – wymienić zajmowane ważniejsze stanowiska, pełnione funkcje, daty, miejscowości, podać czy był(a) karany(a) przez sądy PRL, za jaki rodzaj przestępstwa, czy korzystał z ustawy amnestyjnej, rehabilitacji sądowej. Kiedy i gdzie:

powrócił do kraju w październiku 1946 r. Sieradzki, nie wzięto mego wprowadzenia na listy kłosa. Był memm. sekret. w organizacji ZBoWiD (i jego) pobyt w kł. Karany: P. R. L. nie był.

dyktatorstwo nie rozumiałem

Prawdziwość powyższych danych stwierdzam własnoręcznym podpisem

Włocławek (miejscowość)

dnia 15. VIII 1966 r.

Kawerzocha Helena (podpis)

Spis załączników:

1. 1 Fotografia
2. 7 czeł. eronyk oryginów w jeryku memm. kł.
- 3.
- 4.

Członkowie wprowadzający

Wprowadzając w poczet członków zwyczajnych Ob. oświadczamy, że wymieniony (a) jest nam osobiście znany (a) i bierzemy na siebie odpowiedzialność za jego (jej) obywatelską postawę i poziom moralny, co niniejszym stwierdzamy własnoręcznymi podpisami:

Nazwisko i imię

Adres zamieszkania

Członek zwyczajny ZBoWiD leg. czł. Nr. 054914

Janusz Antoniuk
Włocławek Świerciewskiego 18c

Janusz (podpis)

2. Nazwisko i imię

Kyglzowska Jadwiga

Adres zamieszkania

Kłocińska ul. Masłana 4/6 m.3.

Członek zwyczajny ZBoWiD leg. czł. Nr.

055484

100
lub

Kyglzowska Jadwiga
(podpis)

Orzeczenie Okręgowej Komisji Weryfikacyjnej:

Na podstawie przedstawionych dokumentów zakwalifikowano w dniu.....196... r.

*) a) przyjąć w poczet członków zwyczajnych Związku;

b) odmówić przyjęcia w poczet członków zwyczajnych Związku z powodu.....

Członkowie O. K. W.

Przewodniczący O. K. W.

(podpis)

(podpis)

Postanowienie Zarządu Oddziału (Koła):

Na podstawie decyzji Okręgowej Komisji Weryfikacyjnej przyjęto w poczet członków zwyczajnych Związku oraz wręczono legitymację członkowską Nr..... w dniu.....196.....

SEKRETARZ

PREZES ZARZĄDU

(pieczęć)

(podpis)

(podpis)

*) niepotrzebne skreślić

EWIDENCJA
29.8.61
3547/66
26

- II. Materiały uzupełniające rezerwy: Kurczewska
Helena
- I. Biogram Kurczewskiej Heleny
autorstwa dr. Bogdanę Liotkowskiej,
rezerwa omyg. k. 3 s. 1-3

Kurtczewska Helena, ps. „Benia” /1902 - 1981/, członkini
WZPŁ, kolporterka gazetek „Ognisko” i „Piorun”

Urodzona 2 lutego 1902 r. we wsi Wólne pow. Aleksandrow Kuj.
w wielodzietnej rodzinie Albina i Stanisławy z d. Słoneckiej. Rodzice
posiadali niewielkie gospodarstwo rolne, dlatego sytuacja materialna
rodziny była bardzo ciężka. Od dziecięcego roku życia wychowy-
wała się w rodzinie siostry matki - Matyldy z m. Wojdytło w Wólne.
Ukończyła cztery klasy szkoły powszechnej w Nieszawie, po ukoni-
czeniu której pracowała w gospodarstwie Wojdytło. Pod koniec lat
dwudziestych otrzymała od nich na własność 0,66 ha ziemi i mieszko-
nie. Do 1936 r. utrzymywała siebie i odpowiednio matkę z uprawy tej
działki i z pracy najemnej u sąsiednich rolników. Od tego roku
pracowała we Włodzianku w pralni chemicznej, mieszczącej się przy
ul. Żelazskiej, której właściciel był ^{jej siostrzeńcem,} Józefem Nowackim z d. Wojdytło.

Na początku września 1939 r. powróciła do Wólnego i
ponownie mieszkała z Wojdytłami do lutego 1941 r.

W maju 1940 r. została wprowadzona przez Henryka Wojdytło
ps. „Halska”, „Chrzanowska”, liderkę gr. „E” kolporterów do WZPŁ.
Po zaprzysiężeniu przez Józefa Lecha, ps. „Eni”, „Cytra”, „Lena” przyjęła
pseudonim „Benia”. Do jej zadań należało kolportaż gazetki na
terenach Wólnego, Nieszawy, Wapenice i Cichocinka. ~~W okresie~~
~~pobytu we Włodzianku u brata J. Nowackiego, ps. „Dramata” jako~~
~~osoba mało zwracająca~~ W tym zakresie ściśle współpracowała
z Zenobią Góralską /z m. Adamską/ ps. „Genia”, Wandą Wojdytło,
ps. „Stenia” oraz Marzysiem Rucińskim, ps. „Odwaine”.

W okresach pobytu we Włodzianku u J. Nowackiego, ps. „Dzy-
mata” menosila ~~je~~ powieści /ukrywany okresowo w pralni

miejsce w 1940r przez Niemce Gierke / na którym ~~postrzelano~~ odbijano "Ognisko", w umówione miejsce. Jako, prosta wiejska kobieta nie wzięła na siebie uwagi zandarmów. Była również wspomniana na terenie miasta do innych członków KZ PL, m.in. siostry Teresy z męża Hettel

Arestowana została 2 lutego 1941r w Wölne i przewieziona do siedziby gestapo we Włodawku. Wielokrotnie była nie wydała niczego i do końca śledztwa wypierała się przynależności do KZ PL. Zmyśla prowadzących śledztwo podając się za amalfabetkę i podpisując protokoły krzyżakami. Z Włodawka została 18 IV 1941, przewieziona do obozu Bfonia w Inowrocławiu, a stamtąd we wrześniu tego roku do więzienia sądowego w Zwickau w Saksonii. W akcie oskarżenia zaniesiono jej tylko, że przewiezona z Włodawki do Wölne - do Wandy Wojdyty przesłuchi z niepełnymi wydaniami, ale nie znała ich treści. 15 X 1942r Wyższy Sąd Strajowy w Poznaniu na sesji wyjazdowej w Dreźnie skazał ją na 2 lata więzienia

Z Dreżna przewieziona ^{była} została 30 X 1941r, przez etapowe więzienia, m.in. w Berlinie i ~~Wrocławiu~~ ^{Wrocławiu} przewieziona ^{została} ~~została~~ ^{była} do Hozmina, ^{gdzie} ~~gdzie~~ ^{była} od 14 II 1941r do 5 VIII 1943r, kiedy przekarano ją do więzienia Hohenbrunn koło Monachium. W obozie tym przeżyła ciężko dostała neuropatię, a po odbyciu kary nie została zwolniona. Dopiero 1 maja 1945r wyzwoliły ją wojska amerykańskie. Chora i osłabiona została skierowana na terenie, tak że do kraju wróciła dopiero 19 X 1946r.

Po powrocie do Polski mieszkała początkowo u kuzynki M. ~~Wojdyty~~ Nowackiej we Włodawku przy ul. Marilanej 4, a od 1950r zamieszkała u kuzyna Wacława Wojdyty / także członka KZ PL / w Wölne, którego żona ciężko chorowała i wzięła na siebie obowiązki wychowania ich dzieci.

W Wolne aldehynie działała społecznie, m.in. była współorganizatorką kółka gospodyni wiejskich i radyso gminy. Jednak na skutek wykwu /paraliz/ musiała się w 1968r. wycofać z czynnego życia. Dłuższy czas przebywała w szpitalu gdzie ciężko odzyskała sprawność ruchową.

W 1973r. zamieszkała u wychowawczyni Marii Skuza z d. Wojdy. Tęto we Włocławku przy ul. Torwiskiej 55/39, która przejęła nad nią opiekę. Dopiero w 1976r. pozabawiona środków do życia otrzymała rentę wyjątkową.

Helena Kuroewska zmarła 5 01 1981r i pochowana została na cmentarzu komunalnym we Włocławku.

Źródła:

IPN - AGKSZpNP, Akta Reichsjustizministerium, sygn. CAMSW 395 Rym sygn. 444, k. 67. 116; tamże, sygn. 11-740, k. 18. 80

APAK, Insp. Wt., t. osob.: Goralska /Adamska / Zenobia, Wyględowska - Nowacka J., Kuroewska H., Woźniak W. - relacje

ZKRP; BWP Wt., w ewid. 4784/By / Kuroewska H. /

T. Masiowski, Głujowski Zwizek Polityczno - Literacki we Włocławku (w:) Pomorskie organizacje konspiracyjne (poza AK) 1938-1945, pod red. S. Salmonowicza i J. Sulinga, Toruń 1994, s. 177-178.

Kuroewska H., Skuza M., Woźniak W. - relacje /w zbiorach autora/

B. Ziółkowski, Udział kobiet w działalności Głujowskiego Zwizku Polityczno - Literackiego i Głujowskiego Stowarzyszenia Społeczno - Literackiego (w:) Wojenna straża Polek w II wojnie światowej, ~~Toruń~~ pod red. W. Rezmiera, Toruń /w druku/

VII 50081

B. Ziółkowski

T: K-738/1994 Pom.

Włocławek

Skurcowska Helena

v. Marty informacyjne

ks. 4

ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Wrocław
Kuj. Zs. Pol. Lit.
1234

Kurkiewska Helena ps. Bienia
urodz. 10. II. 1902 r. w Mieszawie pow. Cieszanów
1. Robotnica rolna, do organizacji zwierzchni
pocz. Hucyngis Wojtyła w maju 1940 r.

Prof. u pracy ugr. S. Kosiowski

a Kurczewska Helena

Wrocławsk
S 3 PL 2

ps. "Benia"

Współpracowała z Nowacka,
Jadwiga w zakresie odbijania
na powieleszu (zucydającym się
obrosowo w pralni Jadwigi) gósetki
konsp. "Ogynwo" i jej holportażu.

zob: T. S. 769/1906 Pom. Nowacka,
Jadwiga 2. 11 s. 5; imp. Wrocław.

esl. VII 102

Murawska Helena

ps. "Dewa"

Wrocław

II 2 PL

3

zob. B. Ziobkowski, Kujawski Związek
Polityczno-Literacki i Kujawskie
Stowarzyszenie Społeczno-Literackie
w Kujawach..., s. 286,
— passim.

AE. X' 14

Surczeska Helena

Wrocław
82 PL 4

ob. Ziolkowski B., Golska
Podziemia na Kujawach...
Tom 2008, s. 601, 616.

Wp. X'14

Murczewska Helena

